

Warszawa, 22/11/2008r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

dr Janusz KOCHANOWSKI

RPO-599677-VI/08/AB

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Jan Vincent-Rostowski
Minister Finansów
Warszawa

Wielce Szanowny Panie Ministrze

Fundacja Warszawskie Hospicjum dla Dzieci zwróciła się do mnie o pomoc w rozwiązaniu problemów utrudniających realizację jej statutowych celów.

Fundacja zajmuje się domową opieką paliatywną nad dziećmi i młodzieżą. Jej działalność obejmuje m. in. nieodpłatne rozwijanie i wprowadzanie modelu tej opieki poprzez organizowanie i finansowanie konferencji naukowych, kursów i staży indywidualnych - jako form kształcenia w dziedzinie opieki paliatywnej dla personelu medycznego, pracowników hospicjów oraz innych zainteresowanych osób.

Opieka paliatywna jest wszechstronną całościową opieką nad pacjentami chorymi terminalnie. Obejmuje zapobieganie i uśmierzanie bólu oraz innych objawów somatycznych, łagodzenie cierpień psychicznych, duchowych i socjalnych oraz wspomaganie rodzin chorych - zarówno w czasie trwania choroby, jak i po śmierci, w okresie osierocenia. Osoby uprawnione do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej mają prawo do opieki paliatywnej i hospicyjnej (art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych - Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.).

Dostrzegając konieczność rozwoju opieki paliatywnej w krajach europejskich Komitet Ministrów Rady Europy skierował do państw członkowskich Rekomendację Rec (2003)24 w sprawie organizacji opieki paliatywnej wraz z memorandum wyjaśniającym, przyjętą 12 listopada 2003 r. W części V „Edukacja i szkolenia” załącznika do Rekomendacji wskazano na konieczność systematycznego szkolenia wszystkich

pracowników profesjonalnych i wolontariuszy zaangażowanych w opiekę paliatywną odpowiednio do ich zadań, w sposób zabezpieczający otrzymanie przez te osoby na wszystkich poziomach szkolenia właściwego zasobu wiedzy. Komitet Ministrów zalecił, aby rządy państw członkowskich - w tym Polski - podjęły programowe, legislacyjne i inne działania konieczne dla opracowania ram dla spójnych i wszechstronnych narodowych regulacji prawnych w zakresie opieki paliatywnej.

1. Organizowane przez Fundację szkolenia są bezpłatne. W świetle art. 9 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 z późn. zm.; zwanej dalej „ustawą”), uczestniczący w nich lekarze i pielęgniarki nie będący pracownikami Fundacji osiągają przychód z innych źródeł w postaci nieodpłatnego świadczenia, którego wartość pieniężna jest ustalana na zasadach wskazanych w art. 11 ust. 2a. Przychód ten nie korzysta ze zwolnienia przewidzianego w art. 21 ust. 1 pkt 90 ustawy. Na Fundacji ciąży obowiązek ustalenia wartości pieniężnej szkolenia oraz sporządzenia informacji o wysokości przychodów dla uczestników nie będących jej pracownikami (pogląd ten potwierdził Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie w interpretacji indywidualnej z 18 sierpnia 2008 r. nr IPPB2/415-768/08-6/AF - kopia w załączeniu).

Fundacja finansuje szkolenia z środków własnych - m. in. darowizn i wpłat 1 % podatku - oraz dotacji celowych przyznawanych przez jednostki samorządu terytorialnego, realizowanych z programów właściwych dla budżetu samorządowego. Według harmonogramu organizacyjnego szkoleń dotacja pokrywa około 35 % kosztów, pozostała kwota pochodzi z innych środków. Zwracając się o wydanie interpretacji indywidualnej Fundacja nie był w stanie określić, jaki program rządowy jest źródłem dotacji. Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie uznał, że w tej sytuacji nie mają zastosowania zwolnienia przewidziane w art. 21 ust. 1 pkt 114 i 129 ustawy (interpretacja indywidualna z 4 września 2008 r. nr IPPB2/415-819/08-6/MK - kopia w załączeniu). Jak długo koszty szkolenia nie są w całości pokrywane z środków przyznawanych w ramach rządowych programów, przychód z tytułu uczestnictwa w tym szkoleniu podlega opodatkowaniu, o ile nie ma zastosowania art. 21 ust. 1 pkt 90 ustawy.

Bezspornym jest, że działalność Fundacji, w tym w zakresie prowadzenia specjalistycznych szkoleń dla personelu medycznego - tak własnego, jak i zatrudnionego w innych placówkach służby zdrowia i hospicjach - wychodzi naprzeciw zaleceniom Komitetu Ministrów Rady Europy i przyczynia się do zapewnienia opieki paliatywnej wszystkim potrzebującym jej osobom.

W sytuacji gdy celem opieki paliatywnej jest poprawa jakości życia osób chorych terminalnie i ich rodzin oraz stworzenie godnych warunków dla zakończenia życia pacjenta dla realizacji tego celu kluczowe znaczenie ma upowszechnianie wśród personelu medycznego specjalistycznej wiedzy z tej dziedziny. Dla lekarzy i pielęgniarek uczestniczących w szkoleniach jest niezrozumiałe, dlaczego w sytuacji gdy udział w szkoleniu nie przynosi bezpośrednich wymiernych korzyści majątkowych, stanowi nieodpłatne świadczenie, którego wartość zwiększa ich zobowiązanie w podatku dochodowym od osób fizycznych.

W dnia 19-23 września 2008 r. odbyła się XIV Konferencja Szkoleniowa „Opieka paliatywna nad dziećmi”. Fundacja twierdzi, że niektórzy z zainteresowanych lekarzy i pielęgniarek zrezygnowali z uczestnictwa w Konferencji ze względu na obowiązujące zasady opodatkowania.

Działalność w zakresie organizowania bezpłatnych szkoleń w dziedzinie opieki czy medycyny paliatywnej może być prowadzona również przez inne organizacje pożytku publicznego i być skierowana do szerokiego kręgu odbiorców, a nie tylko do własnych pracowników.

Mam nadzieję, że zgodzi się Pan Minister ze mną, iż ze względu na doniosłe znaczenie rozwoju opieki paliatywnej należy wspierać osoby sprawujące tę opiekę - zarówno personel medyczny, jak i wolontariuszy - w zdobywaniu wiedzy w tej dziedzinie.

Z tych względów zwracam się do Pana Ministra o podjęcie inicjatywy ustawodawczej mającej za przedmiot zwolnienie od podatku dochodowego od osób fizycznych przychodu - w postaci nieodpłatnego świadczenia - osiąganego przez lekarzy i pielęgniarzy uczestniczących w bezpłatnych formach kształcenia w dziedzinie opieki paliatywnej.

Zważywszy, że w Sejmie dobiegają końca prace nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 1075) zwracam się do Pana Ministra o rozważenie skorzystania z uprawnienia do zaniechania poboru podatku od wskazanych przychodów w trybie art. 22 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.).

2. Zastrzeżenia Fundacji związane są również ze zmianą zasad ustalania właściwości miejscowej organów podatkowych dla potrzeb podatku od darowizn.

Swoje statutowe cele Fundacja realizuje m. in. poprzez przyznawanie pomocy rzeczowej i finansowej dla rodzin żyjących pacjentów, umożliwiającej im sprawowanie opieki w domu oraz pomocy finansowej dla rodzin w okresie żałoby.

Pomoc ta stanowi darowiznę, do której mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2004 r. Nr 142, poz. 1514 z późn. zm.). Do końca 2007 r. - z mocy § 7 ust. 1 pkt 3 lit. b) rozporządzenia z 22 sierpnia 2005 r. w sprawie właściwości organów podatkowych (Dz. U. Nr 165, poz. 1371 z późn. zm.) - właściwość miejscową organów podatkowych w sprawie podatku od darowizn od tych świadczeń ustalało się według adresu siedziby darczyńcy. Siedziba Fundacji znajduje się w Warszawie, wobec czego do rozpatrzenia wniosków o umorzenie zaległego podatku od darowizny właściwy był naczelnik jednego z warszawskich urzędów skarbowych, zaś do wyrażenia zgody na zastosowanie tej ulgi - Prezydent M. St. Warszawy. Osoby korzystające ze wsparcia Fundacji i występujące o umorzenie zaległego podatku od darowizny z reguły były traktowane przychylnie.

W związku ze zmianą dokonaną od 1 stycznia 2008 r. właściwość organu podatkowego w sprawie podatku od darowizn ustala się według miejsca zamieszkania nabywcy w dniu powstania obowiązku podatkowego, a w przypadku braku takiego miejsca - według ostatniego miejsca pobytu w tym dniu (§7 ust. 1 pkt 2 lit. c) ww. rozporządzenia, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2008 r.).

Fundacja wyraża obawę, że w sprawach o umorzenie zaległego podatku od darowizn wobec obdarowanych pozostających w porównywalnej sytuacji materialnej będą zapadać odmienne rozstrzygnięcia, bowiem kierując się interesem budżetu gminy burmistrzowie i wójtowie mogą nie wyrażać zgody na zastosowanie tej ulgi. Miejsce zamieszkania obdarowanego - a nie jego sytuacja materialna - może mieć zatem znaczący wpływ na sposób załatwienia wniosku.

Zwracam się do Pana Ministra o ustosunkowanie się do przedstawionego zarzutu oraz o wyjaśnienie motywów zmiany zasad ustalania właściwości miejscowej organów podatkowych w sprawach podatku od darowizn, dokonanej rozporządzeniem z dnia 24 grudnia 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie właściwości organów podatkowych (Dz. U. Nr 249, poz. 1860).

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski